SHEMOT 5776 – RABBI KANTEROVITZ -BES

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָאֱלֹהִים הִנֵּה אָנֹכִי בָא אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתִּי לָהֶם אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם וְאָמְרוּ־לִי מַה־שְּׁמוֹ מָה אֹמַר אֲלֵהֶם׃ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־מֹשֶׁה אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה וַיֹּאמֶר כֹּה תֹאמַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶהְיֶה שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם׃ וַיֹּאמֶר עוֹד אֱלֹהִים אֶל־מֹשֶׁה כֹּה תֹאמַר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם זֶה־שְּׁמִי לְעֹלָם וְזֶה זִכְרִי לְדֹר דֹּר׃ לֵךְ וְאָסַפְתָּ אֶת־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם נִרְאָה אֵלַי אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב לֵאמֹר פָּקֹד פָּקַדְתִּי אֶתְכֶם וְאֶת־הֶעָשׂוּי לָכֶם בְּמִצְרָיִם׃

. . . וַיַּעַן מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר וְהֵן לֹא־יַאֲמִינוּ לִי וְלֹא יִשְׁמְעוּ בְּקֹלִי כִּי יֹאמְרוּ לֹא־נִרְאָה אֵלֶיךָ יְהוָה׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוָה מַזֶּה בְיָדֶךָ וַיֹּאמֶר מַטֶּה׃ וַיֹּאמֶר הַשְׁלִיכֵהוּ אַרְצָה וַיַּשְׁלִכֵהוּ אַרְצָה וַיְהִי לְנָחָשׁ וַיָּנָס מֹשֶׁה מִפָּנָיו׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה שְׁלַח יָדְךָ וֶאֱחֹז בִּזְנָבוֹ וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיַּחֲזֶק בּוֹ וַיְהִי לְמַטֶּה בְּכַפּוֹ׃ לְמַעַן יַאֲמִינוּ כִּי־נִרְאָה אֵלֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתָם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב׃.. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה בִּי אֲדֹנָי לֹא אִישׁ דְּבָרִים אָנֹכִי גַּם מִתְּמוֹל גַּם מִשִּׁלְשֹׁם גַּם מֵאָז דַּבֶּרְךָ אֶל־עַבְדֶּךָ כִּי כְבַד־פֶּה וּכְבַד לָשׁוֹן אָנֹכִי׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו מִי שָׂם פֶּה לָאָדָם אוֹ מִי־יָשׂוּם אִלֵּם אוֹ חֵרֵשׁ אוֹ פִקֵּחַ אוֹ עִוֵּר הֲלֹא אָנֹכִי יְהוָה׃ וְעַתָּה לֵךְ וְאָנֹכִי אֶהְיֶה עִם־פִּיךָ וְהוֹרֵיתִיךָ אֲשֶׁר תְּדַבֵּר׃ וַיֹּאמֶר בִּי אֲדֹנָי שְׁלַח־נָא בְּיַד־תִּשְׁלָח׃ וַיִּחַר־אַף יְהוָה בְּמֹשֶׁה וַיֹּאמֶר הֲלֹא אַהֲרֹן אָחִיךָ הַלֵּוִי יָדַעְתִּי כִּי־דַבֵּר יְדַבֵּר הוּא וְגַם הִנֵּה־הוּא יֹצֵא לִקְרָאתֶךָ וְרָאֲךָ וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ׃

(שמות ג׳, יג-טז...
ד׳, א-ה... י-יד)

ואין לנו לחשוב מחשבות כי ראוי היה הדבר הגדול הזה באופנים אחרים כאשר מצויר בדעות בני האדם, כי על זה לקה משה רבינו ע״ש שאמר „והן לא יאמינו לי ולא ישמעו בקלי כי יאמרו לא נראה אליך ה׳”, ולקה ע״ז כדאיתא במס׳ שבת דף צ״ז. והדבר ברור שלא אמר משה והן לא יאמינו כלל בגאולה שודאי אותה הם מבקשים, אלא אמר משה שלא יאמינו למשה כי נראה אליו ה׳ והיינו משום שלא היו יודעים את משה לגדול בתורה המסורה להם מן האבות וגם לא נודע בקדושה ופרישות, שהרי היה בנעוריו גדל בפלטין של פרעה, ועוסק בחכמות חצוניות, ומלובש ומדבר כמצרי, שע״כ חשבוהו בנות יתרו כאיש מצרי. ולפי דעות בני האדם היה ראוי יותר שיתראה ה׳ לאהרן קדוש ה׳ שהיה נביא עוד במצרים, כמש״כ בס׳ שמואל הנגלה נגליתי לבית אביך וגו׳. וזאת היתה טענת משה רבינו שיאמרו „לא נראה אליך ה׳”. וע״ז הראה הקב״ה אות המטה שנהפך לנחש והיה ראש המטה לראש הנחש וקצה המטה לזנב הנחש, וצוהו ה׳ לאחוז בזנבו ונתהפך למטה, והיה ראוי להיות שוב קצה המטה מה שאין מקום להתפשו כך בכפו, אבל לא כן היה, אלא — „ויהי למטה בכפו”, היינו שנתהפך קצה המטה להיות לו את המטה וכדרך שתופשין המטה בכף. ובזה הראה שאע״פ שאינך כדאי בעיניהם אלא להיות זנב לאריות, מכ״מ בזכות האבות נהפך משה רבינו לראש כמנהיגי הדור שהוא משל למטה האלקים. והנה נענש משה רבינו ע״ה על שחשד את ישראל לאמר כי לא יאמינו שנראה ה׳ למשה להוציא את ישראל ממצרים, כי באמת אין להיות דעה את ה׳, וכאשר אמר ע״י ישעיה הנביא „כי לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי”. וכן לעת כזאת אחרי אשר אנו רואים מתוך עלילותיו, שהעיר את לב הנדיב להפליא לעשות לטובת הישוב, והטה את לב השולטן ושריו להסכים לזה, אותותיו אלה וכן הן דבריו כמו שכתוב שמו בם דברי אותותיו ואין לנו להתחכם לאמר כי נצרך להיות באופן אחר. (העמק דבר הנצי״ב מוואלאזין
שמות ד׳)

ויחר אף ה׳ במשה, אמר לו לא היה רצונך אלא לשאול מה שמי ולדבר עמי כל אלו הימים, כי היה לך בתחלה לומר שלח נא ביד תשלח. אלא אחר כל העסקים הללו, תאמר שלח נא ביד תשלח. (מדרש לקח טוב)

משלו משל למה הדבר דומה למלך שהיה לו עבד והיה אוהבו אהבה גמורה. בקש המלך לעשותו אפוטרופוס לפרנס בני ביתו של מלך. מה עשה המלך. תפס עבדו בידו והכניסו לבית גנזיו הראהו כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות וכל שיש לו בבית גנזיו. הוציאו לשדה הראהו גנות ופרדסים וכל שיש לו בשדה. פשט העבד את ידו ואמר איני יכול להיעשות אפוטרופוס לפרנס בני ביתו של מלך. כעס עליו המלך. אמר לו, אם אי אתה יכול להיעשות אפוטרופוס למה הטרחתני כל אותו טורח. נשבע לו שלא יכנס לפתח פלטין שלו. כך היה המקום מכביש את משה כל ששת ימים בשליחותו למצרים. ובשביעי אמר לו שלח נא ביד תשלח. אמר לו הקב״ה. משה אתה אומר לי שלח נא ביד׳ ושלח. יהושע תלמידך (קטן ורך) ייהלי נקיד. ורבויך הוא יכניס את ישראל לארץ. אתה וזי אתה נכנס עמהן לארץ שנא׳ וה) לכן לא תביאו את הקהל הזה. (ילקוט ראובני, שמות ג)

וא״ל מה שמו מה אומר כו׳. והלא עיקר שליחותו הי׳ כדבר הנוגע לעיקר הגאולה. כי כמו יהי׳ הוא ע״ש גילוי אלקותו. ובעת הגלות נסתר כבוד שמו. והגאולה היא להיות זה נודע ונתברר שכבוד שמו מגביה על הכל. ובגלות רק הסתר וקליפה מכסין. וכו׳ וזה״ק מאי שבח משה דקוב״ה. כי בחי׳ משה הוא זה הכלי של כל דבר לשורשו להתדבק בהוית השי״ת. וז״ש שישאלו מה שמו. פי׳ מהו הגלות שיגלהו הגיע מכבוד שמו גם עתה. והתשובה הי׳ פי׳ מה בשבי׳ הגלות יתברר כבודו יותר אח״כ כהשפעה ויתרון אור מן החושך שידעו מצרים כי ה׳ הוא אלקים. וע״י הגלות יתברר ידיעה זו גם במצרים. ולהכ״כ כתיב ה׳ איש מלחמה ה׳ שמו. שנתברר שמו וכמו אהי׳ וגם הוי׳ מורה ע״ש הי׳ הוה ויהי׳ שלפניו יתב׳ הכל א׳ שהוא למעלה מן הזמן. וכוונת הגאולה כלומר לא הי׳ זה לישראל. (שפת אמת, תרל״ו)

ויוגד הכי אשר היה ונבאר על מה שם העיקר של הגאולה הוא שם הוי״ה יתנוך כי הדע כי שם הוי״ה ב״ה אלו האותיות אפילו כשתכפול אותם עד כמה פעמים תצטרך לכתוב האות הזאת בסופה אבל כן בשאר האותיות כי כשתכפול אות ב׳ א״צ לכתוב אות אחר דהיינו דל״ת וכשתכפול אות ג׳ ג׳ פעמים ג׳ הרי ט׳ וכן אות דל״ת ד׳ פעמים דל״ת הוא י״ו אבל אות ה״א ומשו״ה יתנוך כשתכפול ה׳ פעמים ה׳ הרי ה׳ בסוף דהיינו כ״ה וכן כ״ה פעמים כ״ה הוא תרכ״ה וכן עד אין מספר צריך אות ה׳ בסוף וכן אות ו׳ היינו ו׳ פעמים ו׳ הוא ל״ו עד אין מספר הכל אות ו׳ בסוף וכן י׳ פעמים י׳ הפי׳ בהוא ונמה עיקר המספר הוא י׳ ולכן נכתב שם הגדול ב״ה באלו האותיות שהם כלם בספוק אני ה׳ לא שניתי (קדושת לוי, פ׳ וארא)

וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת־הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה בְּמִצְרַיִם וַיִּירְאוּ הָעָם אֶת־יְהוָה וַיַּאֲמִינוּ בַּיהוָה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ׃

אָז יָשִׁיר־מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיהוָה וַיֹּאמְרוּ
לֵאמֹר אָשִׁירָה לַיהוָה כִּי־גָאֹה גָּאָה סוּס
וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם׃ עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי־לִי
לִישׁוּעָה זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ אֱלֹהֵי
אָבִי וַאֲרֹמְמֶנְהוּ׃ יְהוָה אִישׁ מִלְחָמָה יְהוָה
שְׁמוֹ׃

(שמות יד׳, לא - טו׳, ג)